

WODY

Województwo mazowieckie w całości leży w dorzeczu Wisły, która w granicach administracyjnych województwa przepływa na długości około 320 km, przy czym ostatnie 25 km stanowi Zbiornik Włocławski. Podstawowa sieć rzeczna (rzeki i kanały) liczy ponad 7 tysięcy km.

Do głównych rzek województwa mazowieckiego (o długości powyżej 100 km) należą: Wisła, Radomka, Pilica, Narew, Omulew, Bug, Orzyc, Liwiec, Wkra, Bzura i Skrwa Prawa. Znajduje się na nich 28 zbiorników zaporowych, w tym największy w kraju Zbiornik Włocławski na Wiśle i jeden z większych - Zalew Zegrzyński na Narwi. W zachodniej części województwa występuje 16 jezior, z których największym jest jezioro Zdworskie a najgłębszymi są jeziora Białe i Lucieńskie.

W 2003 roku na terenie województwa mazowieckiego dokonano oceny jakości wód 45 rzek w 141 przekrojach pomiarowo - kontrolnych. Ocenę czystości tych wód wykonano według nowych przepisów obowiązujących od 2004 roku, w związku z tym nie ma porównania do badań wód z okresów poprzednich.

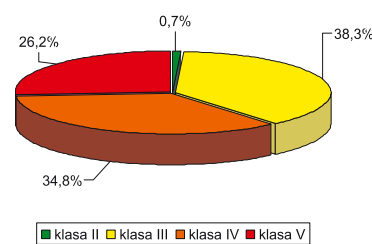
Ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej zostały określone w Dyrektywie 2000/60/EC Parlamentu Europejskiego i Rady. Ramowa Dyrektywa Wodna stanowi dokument uznawany za jeden z najbardziej kompleksowych pakietów dotyczących celów, instrumentów i zobowiązań w zakresie gospodarki wodnej.

Stan czystości wód przedstawia się następująco:

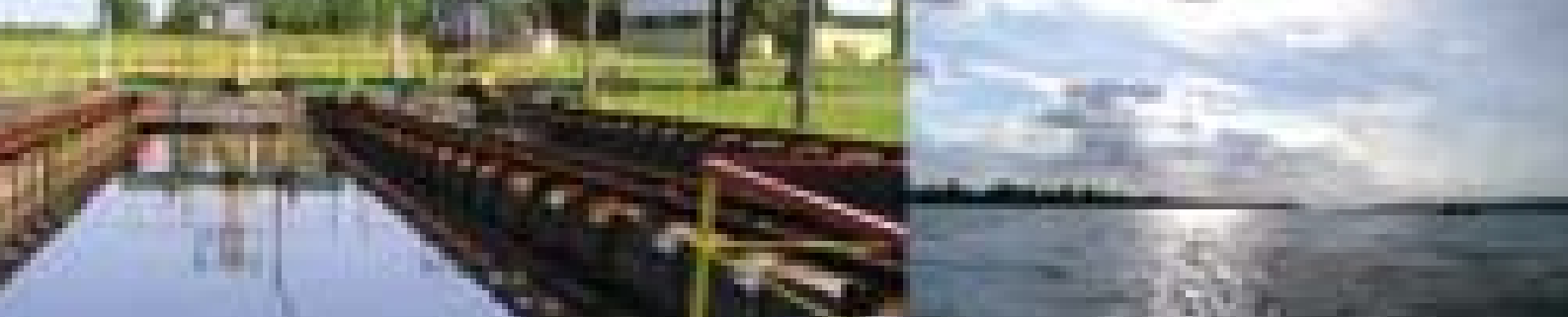
- brak wód w I klasie czystości,
- woda dobrej jakości (II klasa czystości) wystąpiła tylko w jednym punkcie na rzece Krępiance,
- woda zadowalającej jakości (III klasa czystości) wystąpiła w 54 punktach pomiarowych m.in. na rzekach: Pilica, Radomka (powyżej Radomia), Orzyc oraz na znacznych odcinkach Narwi i Wkry,
- woda o niezadowalającej jakości (IV klasa czystości) wystąpiła w 49 przekrojach pomiarowych m.in. na rzekach: Wisła (powyżej Warszawy i Płocka), Liwiec i Bug,
- woda złej jakości (V klasa czystości) wystąpiła w 37 punktach, m.in. na rzekach: Wisła (poniżej Warszawy), Utrata, Długa, Bzura.

Podstawowym aktem prawnym w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami w Polsce jest ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późn. zm.).

Stan czystości rzek stwierdzony w punktach pomiarowo-kontrolnych w 2003 roku

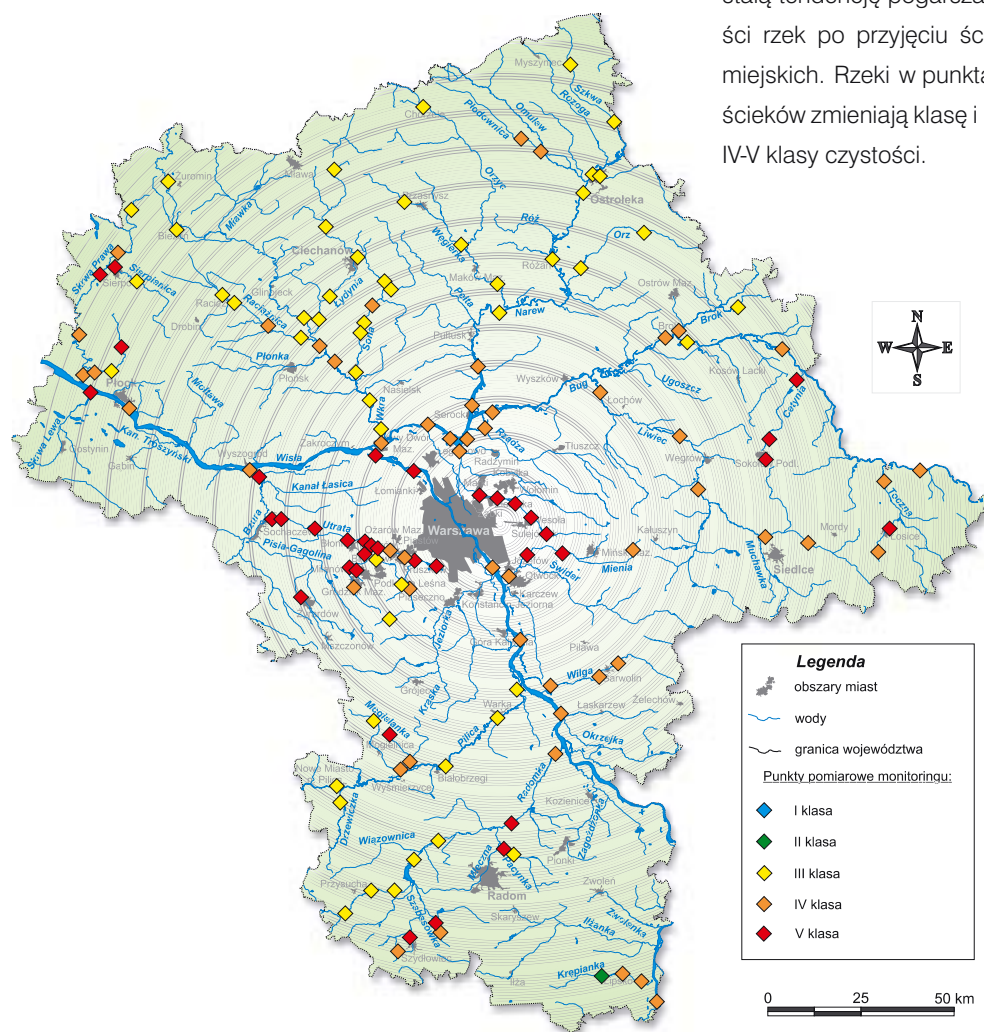
Nowe sposoby oceny czystości wód wprowadzone zostały rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32, poz. 284). Wprowadza ono pięć klas czystości, a badane rzeki oceniane są w punktach. Jest to istotna zmiana sposobu oceny stanu czystości rzek w Polsce w stosunku do 2002 roku, kiedy rzeki oceniano w 3 klasach czystości (wody przekraczające parametry trzeciej klasy czystości traktowano jako wody pozaklasowe).

Akta prawne Unii Europejskiej w zakresie spełniania wymagań określonych dla różnych sposobów użytkowania wód:

- Dyrektywa Rady 75/440/EWG dotycząca wymaganej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w państwach członkowskich,
- Dyrektywa Rady 76/160/EWG dotycząca jakości wody w kąpieliskach,
- Dyrektywa Rady 79/923/EWG o jakości wód wymaganej dla bytowania skorupiaków i mięczaków.

Stan czystości rzek stwierdzony w punktach pomiarowo-kontrolnych w 2003 roku

Wpływ na powyższą ocenę mają zanieczyszczenia mikrobiologiczne (liczba bakterii grupy coli typu kałowego) oraz wskaźniki fizykochemiczne: azotyny i związki fosforowe (fosforany i fosfor ogólny) a w niektórych punktach (po dopływie ścieków) również inne parametry, głównie tlenowe. Zakres parametrów odpowiedzialnych za klasę wody utrzymuje się od kilku lat na zbliżonym poziomie. Jakość wody wyrażona w stężeniach poszczególnych parametrów w rzekach badanych w 2003 r. nie uległa zasadniczym zmianom w stosunku do poprzedniego roku. Natomiast zauważa się stałą tendencję pogarszania się stanu czystości rzek po przyjęciu ścieków z aglomeracji miejskich. Rzeki w punktach poniżej dopływu ścieków zmieniają klasę i oscylują w granicach IV-V klasy czystości.

Stan czystości wybranych rzek w województwie mazowieckim - 2003 rok

Rzeka	Punkt pomiarowo - kontrolny	Klasa czystości	Parametry w V klasie czystości	Średnie stężenie zanieczyszczeń (mg/dm ³)		
				BZT ₅	Fosfor ogólny	Azotany
Utrata*	Kistki	V	tlen rozp., BZT ₅ , ChZT-Mn, ChZT-Cr, amoniak, azot Kjeldahla, azot og., fosforany, fosfor og, liczba bakterii grupy coli typu kałowego	12,4	3,90	1,6
Bzura*	Wyszogród	V	fosforany, fosfor og., liczba bakterii grupy coli typu kałowego	8,4	1,20	10,7
Wisła	Wyszogród	IV	chlorofil „a”, liczba bakterii grupy coli typu kałowego	6,3	0,13	4,2
Skrwa Prawa	Radotki	IV	liczba bakterii grupy coli typu kałowego	3,7	0,70	1,2
Radomka	Ryczywół	IV	-	4,9	0,12	5,0
Pilica	Warka	III	-	2,4	0,12	4,0
Narew	Gnojno	III	-	3,2	0,20	3,3
Wkra	Gutarczewo	III	-	2,6	0,30	5,1
Krępianka	Powyżej Lipska	II	-	2,7	0,15	4,0

*należą od wielu lat do rzek najbardziej zanieczyszczonych w Polsce

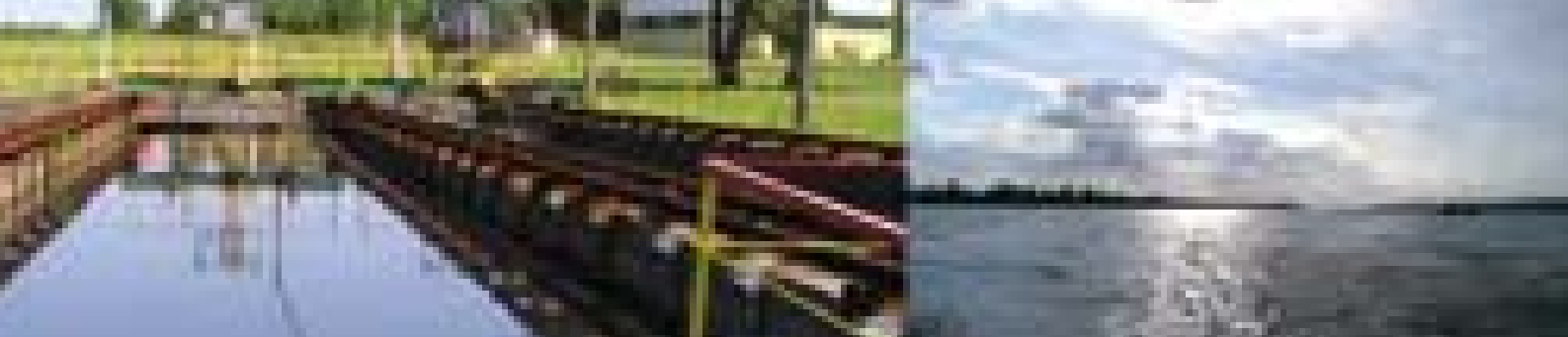
Akta prawne w Polsce w zakresie spełniania wymagań określonych dla różnych sposobów użytkowania wód:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. Nr 176, poz. 1455),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U. Nr 183, poz. 1530),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728).

Rzeki Mazowsza nie odbiegają znacznie od poziomu czystości rzek w innych częściach Europy.

Stan czystości głównych rzek w krajach Europy Zachodniej

Wyszczególnienie	Rzeka	Średnie stężenie zanieczyszczeń (mg/dm ³)		
		BZT ₅	Fosfor ogólny	Azotany
Francja	Loara	4,6	0,22	3,03
Niemcy	Ren	-	0,14	2,59
Hiszpania	Ebro	4,3	0,12	2,42
Austria	Dunaj	2,8	0,16	0,85
Wielka Brytania	Tamiza	1,7	1,16	6,79
Polska	Wisła	3,4	0,23	1,42
Województwo mazowieckie	Wisła (Wyszogród)	6,3	0,13	4,20

Na stan czystości rzek główny wpływ mają następujące czynniki:

- nieuporządkowana gospodarka ściekowa,
- spływy powierzchniowe zanieczyszczeń.

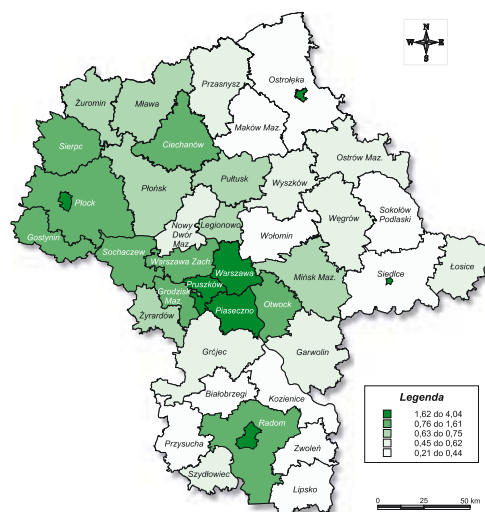
Prowadzenie przez wiele lat przede wszystkim budowy wodociągów spowodowało duży wzrost zużycia wody, a tym samym wzrosła ilość wytwarzanych ścieków. Jednocześnie budowano zbyt mało kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Dotyczy to głównie terenów wiejskich, w których długość sieci kanalizacyjnej, na terenie województwa mazowieckiego, wynosi około 2 000 km, podczas gdy sieć wodociągowa jest ponad 11 razy dłuższa. Powoduje to, że część ścieków nieoczyszczonych w sposób niekontrolowany trafia do środowiska, zanieczyszczając wody powierzchniowe i podziemne.

W latach 2000 - 2003 ilość ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczania odprowadzanych do środowiska w województwie mazowieckim zmniejszyła się o około 11%. Z ogólnej ilości 251,2 dm³ tych ścieków 68,4% było oczyszczanych. Ścieki nieoczyszczone pochodziły głównie z lewobrzeżnej Warszawy (94%). Oczyszczalnia „Południe” rozwiązująca częściowo problem gospodarki ściekowej w tej części miasta jest w trakcie budowy, a planowany termin oddania jej do eksploatacji został wyznaczony na sierpień 2005 roku.

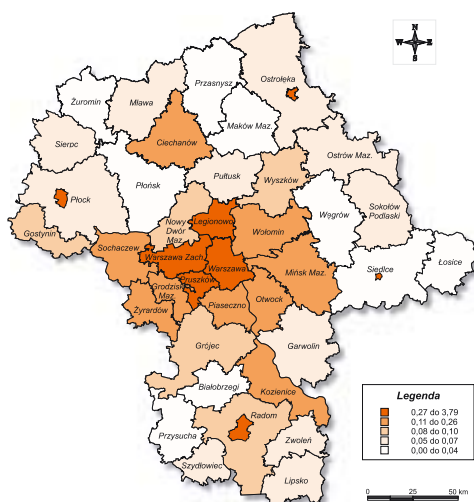
Ilość ścieków komunalnych i przemysłowych odprowadzanych do wód powierzchniowych lub do ziemi wymagających oczyszczania (hm³)

Wyszczególnienie	Lata			
	2000	2001	2002	2003
Polska	2 501,5	2 402,4	2 278,5	2 175,8
Województwo mazowieckie	282,0	270,7	255,6	251,2

Długość sieci wodociągowej na km² powierzchni powiatu w województwie mazowieckim

Długość sieci kanalizacyjnej na km² powierzchni powiatu w województwie mazowieckim

Odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków w województwie mazowieckim wynosi obecnie 46,5 %, przy czym w latach 2000 - 2003 nastąpił wzrost zaledwie o 6%.

Udział ścieków oczyszczanych w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia (%)

Wyszczególnienie	Lata			
	2000	2001	2002	2003
Polska	88,0	90,0	91,0	90,4
Województwo mazowieckie	65,3	67,4	71,9	68,4

W województwie mazowieckim 31,6% ścieków ujętych w systemy kanalizacyjne trafia w stanie surowym do wód lub do ziemi, co w skali kraju daje w tej kategorii niechlubne 1 miejsce (37% wszystkich ścieków nieoczyszczonych w Polsce). W stosunku do 2000 roku w województwie mazowieckim zmniejszyła się ilość ścieków wymagających oczyszczania.

Waga zagadnień związanych z wyposażeniem aglomeracji w zbiorcze systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych znalazła odzwierciedlenie w prawodawstwie Unii Europejskiej.

W celu realizacji wymogów dyrektywy 91/271/EWG w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków, Minister Środowiska opracował „Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych”, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 roku.

Jednym z najważniejszych elementów Programu jest wykaz aglomeracji, których wyposażenie w zbiorcze systemy kanalizacyjne oraz oczyszczalnie ścieków pozwoli na spełnienie przez nasz kraj standardu w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych wyznaczonego przez dyrektywę do 2015 roku.

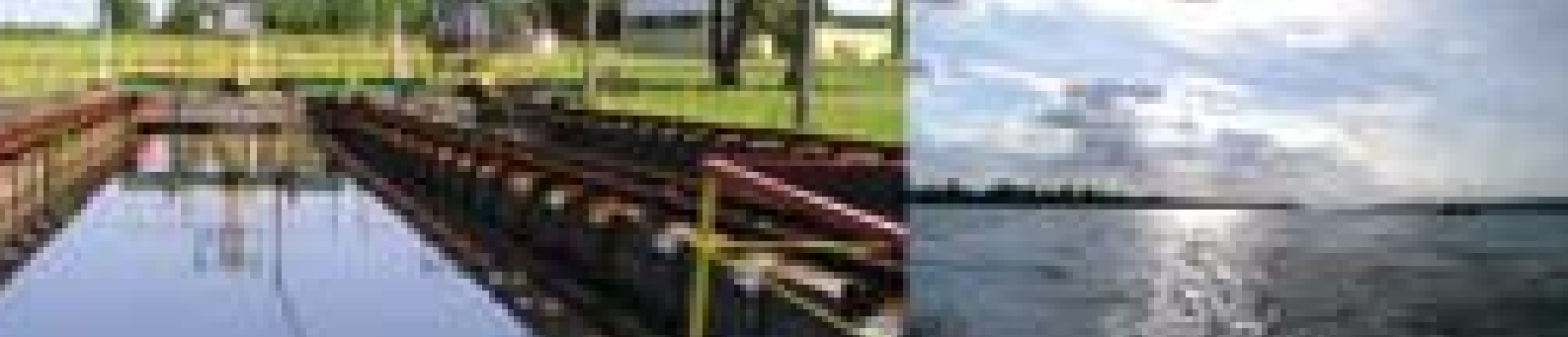
W roku 2000 Rada Ministrów ustaliła, że w ramach wdrażania postanowień dyrektywy cały obszar Polski zostanie uznany za wrażli-

wy na eutrofizację. Jednocześnie ustalono, że osiągnięcie wymaganej przepisami dyrektywy minimum 75% redukcji azotu i fosforu ogólnego w ściekach dopływających do wszystkich oczyszczalni ścieków będzie możliwe, jeżeli:

- w grupie oczyszczalni ścieków o wielkości 2 000 - 15 000 RLM stosowane będzie konwencjonalne biologiczne oczyszczanie ścieków,
- w grupie oczyszczalni o wielkości powyżej 15 000 RLM stosowane będzie pogłębione usuwanie azotu i fosforu ogólnego.

Dla terenu województwa mazowieckiego „Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych” przewiduje przeprowadzenie prac zmierzających do wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków łącznie w 83 obiektach w terminie do roku 2015, z czego 36 to aglomeracje powyżej 15 000 RLM. Realizacja prac przebiegać będzie etapowo.

Dyrektywa Rady 91/271/EWG dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych nakłada na państwa członkowskie obowiązek oczyszczania ścieków komunalnych. Dyrektywa zobowiązuje do wyposażenia wszystkich aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) większej od 2 000, gdzie zaludnienie lub działalność gospodarcza są skoncentrowane, do ujmowania ścieków w systemy kanalizacji i dostarczanie ich do oczyszczalni komunalnych pracujących z zastosowaniem biologicznych systemów usuwania zanieczyszczeń.

Wśród aglomeracji objętych programem znalazły się m.in. następujące aglomeracje: Warszawa, Płock, Grodzisk Mazowiecki, Koźienice, Ostrołęka.

Wdrożenie „Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych” jest wielką szansą dla Polski w zakresie wyeliminowania nieprawidłowości w zakresie gospodarki ściekowej.

W krajach Europy Zachodniej większość mieszkańców korzysta z kanalizacji i oczyszczalni ścieków, przy czym w Niemczech i Wielkiej Brytanii odsetek ludności korzystających z urządzeń oczyszczających ścieki wynosi powyżej 90%. Świadczy to o uporządkowaniu gospodarki ściekowej w tej części Europy. W Polsce zorganizowanym systemem oczyszczania ścieków jest objętych niewiele ponad 50% ludności, natomiast w województwie mazowieckim tylko około 46%. Jeszcze gorzej sytuacja przedstawia się na Węgrzech, gdzie jedynie jedna czwarta społeczeństwa korzysta z systemu odprowadzania ścieków komunalnych.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne (art. 42 pkt. 3) aktualnie budowę urządzeń służących do zaopatrzenia w wodę realizuje się jednocześnie z rozwiązaniem spraw gospodarki ściekowej, w szczególności przez budowę systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków. W miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty (rozproszona zabudowa zagrodowa), należy stosować systemy indywidualne np. przydomowe oczyszczalnie ścieków.

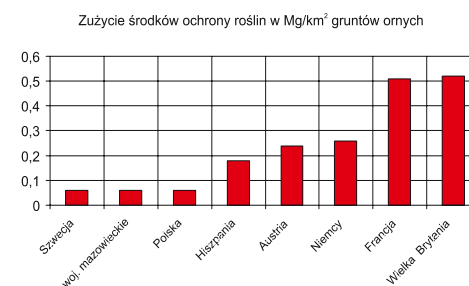
Usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych na terenach wiejskich należy do obowiązków gmin wynikających z przepisów o sa-

morządzie gminnym (art. 43 pkt. 5) ustawy Prawo wodne.

Obok nieuporządkowanej gospodarki ściekowej istotnym źródłem zanieczyszczenia wód są spływy powierzchniowe zanieczyszczeń, w tym głównie obciążonych związkami biogenymi (azot, fosfor) pochodzenia rolniczego.

Główne przyczyny tego zjawiska to:

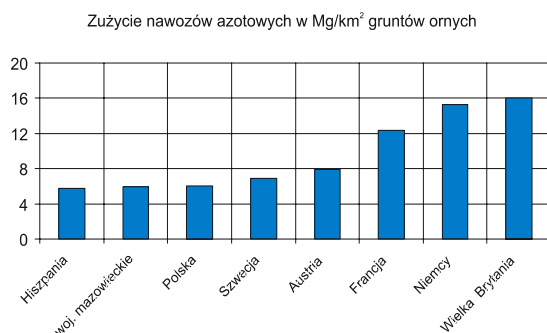
- nadmierne w stosunku do potrzeb nawożenie upraw, łąk i pastwisk,
- nawożenie w niewłaściwych terminach,
- stosowanie chemicznych środków ochrony roślin,
- brak płyt gnojowych do składowania obornika,
- niewłaściwe zabiegi agrotechniczne.

Intensywna produkcja rolnicza stwarza zagrożenia dla środowiska naturalnego wynikające głównie z wysokiego zużycia nawozów i środków ochrony roślin oraz wysokiej obsady inwentarza żywego (duże obciążenie gnojowicą).

Łączna powierzchnia obszarów narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu w Polsce wynosi ok. 7 760 km², co stanowi 2,48% powierzchni Polski. Jest to niewielki procent w porównaniu np. z Anglią - 55%, Szwecją - 15%, ale więcej niż w Irlandii, która wyznaczyła 1% powierzchni.

W celu realizacji założeń Dyrektywy Azotanowej w województwie mazowieckim zostały opublikowane dwa rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2004 roku w sprawie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego Nr 109 z 2004 roku).

Zagadnienia związane z zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego są przedmiotem Dyrektywy Rady 91/676/ EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych.

Dyrektywa ta zwana Dyrektywą Azotanową reguluje działania ograniczające zanieczyszczenia wody spowodowane przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych. Instrumenty służące takiej ochronie są dwa: programy ochrony dla wód zagrożonych azotem oraz szkolenia dla rolników upowszechniające zbiór zasad dobrej praktyki rolniczej.

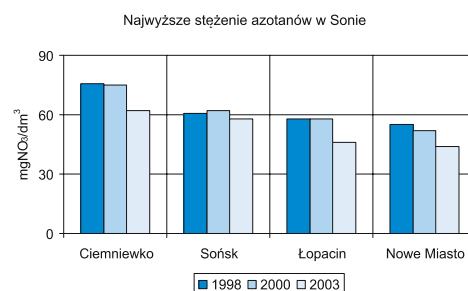
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie wytypował na obszarze województwa mazowieckiego jako obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia rolnicze:

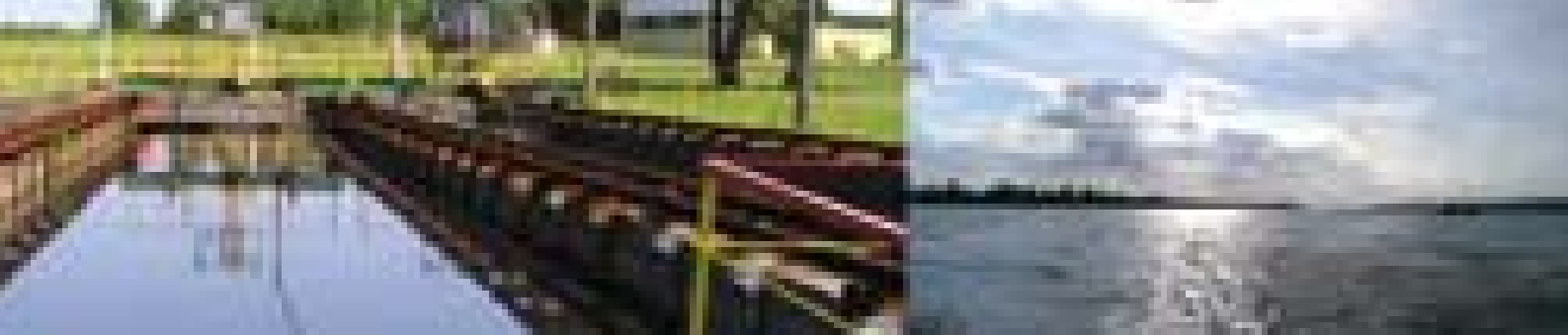
- zlewnię rzeki Sony z Dopływem z Przedwojewa o łącznej powierzchni 406,64 km²,
- obszar gminy Korytnica (powiat węgrowski) o powierzchni 6,79 km².

Gmina Korytnica została wytypowana ze względu na znaczne przekroczenie azotanów w wodach podziemnych czwartorzędowych w studni w m. Pniewnik.

Zlewnia rzeki Sony jest użytkowana rolniczo, a zabudowa jej jest rozproszona. Źródłem zanieczyszczenia rzeki są prawdopodobnie duże gospodarstwa rolne o wysokiej produkcji zwierzęcej zlokalizowane na terenie zlewni, z której odpływ azotu do wód należy ograniczyć.

Podstawą do wytypowania były badania przeprowadzone w latach 90. Najwyższe stężenie azotanów kształtowało się wtedy od 54,9 do 75,8 mg NO₃/dm³, fosforu ogólnego (na znacznej długości) powyżej 1 mg P/dm³, a chlorofil osiągnął w niektórych punktach wartość powyżej 30 µg/dm³. Późniejsze badania rzeki potwierdziły wysokie stężenia azotanów w Sonie. W 2003 roku najwyższe stężenie osiągnęło wartość 61,9 mg NO₃/dm³.

W rzekach monitorowanych w 2003 roku dokonano oceny zawartości azotanów oraz wskaźników stymulujących proces eutrofizacji wód pod kątem wymagań Dyrektywy Azotanowej.

Analiza wykazała, że mazowieckie rzeki aktualnie nie należą do wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego. Stężenie azotanów powyżej 50 mg NO₃/dm³ stwierdzono tylko w punktach na rzece Sonie (wartości graniczne zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych - Dz. U. Nr 241, poz. 2093). Przekroczenie ustalonych wartości granicznych innych wskaźników eutrofizacji, głównie fosforu ogólnego wystąpiło w analizowanym roku w górnych odcinkach Broku i Płodownicy oraz w wielu rzekach (m.in. w Pisi - Gagolinie, Bzurze, Raciążnicy, Mieni, Mrownie) po dopływie ścieków. Przyczyną tego zjawiska w przypadku dwóch pierwszych rzek jest prawdopodobnie działalność rolnicza w zlewni, a w przypadku pozostałych prawdopodobnie dopływające do wód ścieki przemysłowe i komunalne.

Wdrożenie do polskiego prawa postanowień Dyrektywy Rady 91/ 676/ EWG nastąpiło w drodze następujących aktów prawnych:

- ustawa z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89, poz. 991 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 60, poz. 616),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241, poz. 2093),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003, Nr 4, poz. 44).

Do najpilniejszych zadań w zakresie gospodarki ściekowej należy:

- budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej zgodnie z harmonogramem zawartym w „Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych”, w tym dokończenie budowy oczyszczalni ścieków dla lewobrzeżnej części Warszawy,
- dokończenie budowy kanalizacji opaskowej nad Jeziorem Zegrzyńskim, która będzie zbierała wszystkie ścieki od Wierzbicy nad Narwią do Popowa nad Bugiem i kierowała je do zbiorczej oczyszczalni w Orzechowie,
- kontynuacja budowy sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni na terenach wiejskich. Rozwiązanie problemu niedociążenia oczyszczalni ścieków wynikającego m.in. z niedostatecznie rozwiniętej sieci kanalizacyjnej. Wprowadzenie i stosowanie na wszystkich etapach postępowania zasady „skojarzonego działania” w stosunku do zadań dotyczących wodociągownictwa i kanalizacji wsi,
- zwiększenie zasobów wód powierzchniowych poprzez budowę i rekonstrukcję zbiorników małej retencji,
- wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

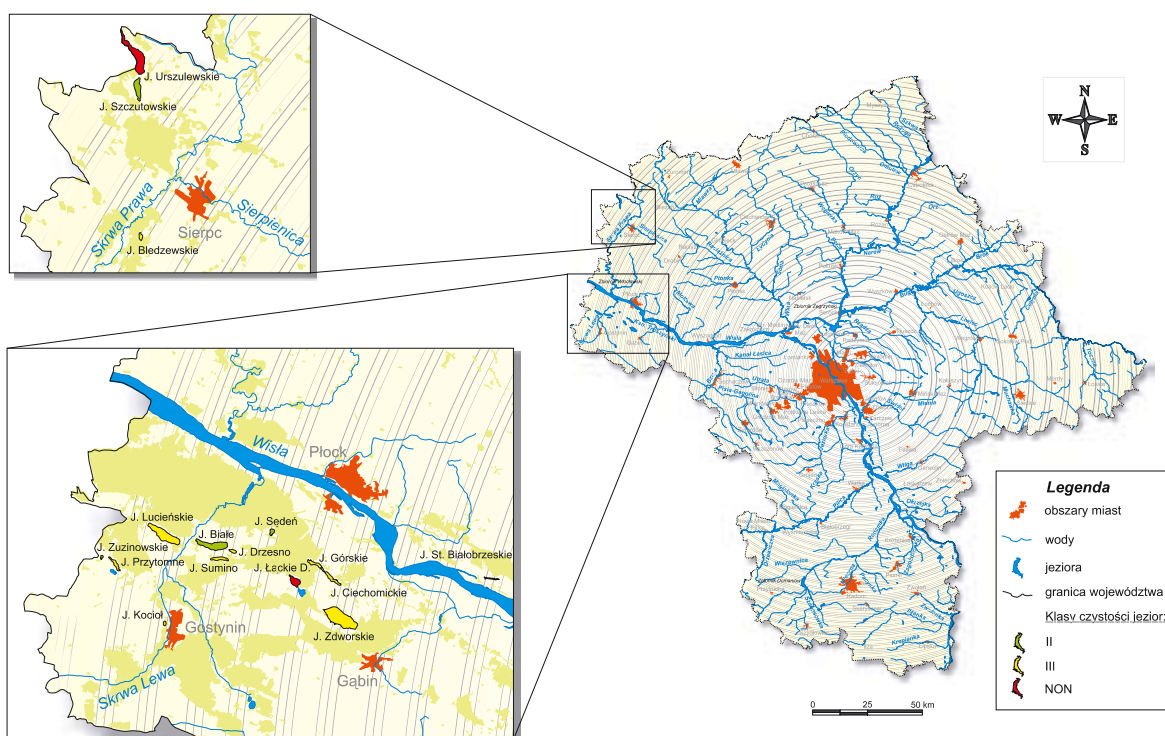
WODY

Ważnym elementem hydrograficznym województwa mazowieckiego są jeziora. Podobnie jak przeważająca część jezior Polski, pod względem genetycznym są to zbiorniki związane z ostatnim zlodowaceniem. Powstały one w okresie wycofywania się lądolodu lub po jego ustąpieniu. Teren województwa obfituje również w liczne małe jeziora, nie objęte ostatnim zlodowaceniem tzw. „oczka”, powstałe w wyniku wytapiania się niewielkich brył martwego lodu.

Jeziora województwa mazowieckiego położone są w zachodniej jego części, na obszarach trzech powiatów: gostyńskiego, płockiego i sierpeckiego. Jednak największe ich zgrupowanie występuje w Kotlinie Płockiej.

Spośród jezior występujących w granicach województwa, większe znaczenie pod względem hydrograficznym, gospodarczym i krajo-
brazowym ma 16 zbiorników. Pozostałe jeziora to małe zbiorniki o powierzchni do 20 ha.

Stan czystości jezior województwa mazowieckiego

Nieliczne lecz malowniczo położone jeziora województwa mazowieckiego znajdują się na terenach o wysokich walorach krajobrazowych. Wszystkie ważniejsze zbiorniki położone są na obszarach chronionych. Większość z nich leży na obszarze Gostynińsko - Włocławskiego Parku Krajobrazowego.

Nad brzegami wszystkich większych zbiorników zlokalizowane są ośrodki wczasowe, kempingi, ogólnodostępne kąpieliska, pomosty oraz wypożyczalnie sprzętu wodnego.

Wysokie walory krajobrazowe terenów oraz bliskie sąsiedztwo aglomeracji miejskich przyczyniły się do tego, że jeziora w województwie spełniają ważną rolę turystyczną i rekreacyjną. Rejony jezior są bazą turystyczno-wypoczynkową nie tylko dla mieszkańców Płocka, Gąbina, Gostynina czy Sierpca. Turystyczną atrakcyjność jezior podnosi ich położenie w terenie, ale również bogata ichtiofauna wód oraz dogodne warunki do uprawiania sportów wodnych.

Jeziora województwa mazowieckiego oraz malownicze tereny wokół nich stały się miejscami intensywnie odwiedzanymi w okresach świątecznych i weekendowych przez ludzi pragnących odetchnąć, uciec od codziennego zgiełku i pobyć jak najbliżej natury.

Jakość wód jezior zależy przede wszystkim od sposobu zagospodarowania ich zlewni.

Na terenie województwa mazowieckiego:

- brak jest jezior o wodach najwyższej jakości czyli oligotoficznych,
- 13 jezior to zbiorniki o umiarkowanej i podwyższonej trofii czyli mezotroficzne,
- 3 jeziora mają charakter eutroficzny.

W województwie mazowieckim do zbiorników o najczystszych wodach należą jeziora: Białe, Sędeńskie i Szczutowskie. Natomiast akweny, których stan wody jest najgorszy to: Jezioro Łąckie Duże, Starorzecze Białobrzeskie oraz Jezioro Urszulewskie.

W Polsce zagadnienia ochrony jezior reguluje ustawa Prawo wodne oraz rozporządzenie wykonawcze w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32 z 2004 r, poz. 284).

Na terenie województwa mazowieckiego:

- największym zbiornikiem pod względem powierzchni jest Jezioro Zdrowskie - 355,4 ha, które ma zarazem najmniejszą głębokość, bo tylko 5 m,
- najmniejszym jest Jezioro Kocioł, które przy powierzchni 4,1 ha osiąga głębokość 16 m,
- najgłębszym zbiornikiem jest Jezioro Białe o maksymalnej głębokości 31,3 m.

W województwie jest 5 jezior o powierzchni ponad 100 ha, są to:

- Jezioro Zdrowskie - 355,4 ha
- Jezioro Urszulewskie - 308,1 ha
- Jezioro Lucieńskie - 203,3 ha
- Jezioro Białe - 150,2 ha
- Jezioro Szczutowskie - 101,0 ha.

W Polsce na 792 przebadane jeziora było:

- 30 zbiorników z wodami o najwyższej jakości,
- 598 z wodami o umiarkowanej i podwyższonej trofii,
- 164 z wodami pozaklasowymi.

WODY

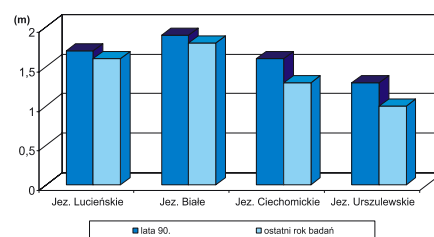
Zmiany wartości niektórych parametrów w wybranych jeziorach województwa mazowieckiego na przestrzeni lat

Lp.	Jezioro	Lata 90.				Ostatni rok badania			
		azot całkowity (mg/dm ³)	przewodność elektrolityczna właściwa (μS/cm)	chlorofil (mg/m ³)	sucha masa sestonu (mg/dm ³)	azot całkowity (mg/dm ³)	przewodność elektrolityczna właściwa (μS/cm)	chlorofil (mg/m ³)	sucha masa sestonu (mg/dm ³)
1.	Przytomne	0,95	506	14,7	5,5	1,20	552	17,1	6,2
2.	Górskie	1,29	419	5,0	2,7	1,33	423	7,9	3,0
3.	Lucieńskie	1,74	419	13,2	5,2	1,84	479	21,0	5,5

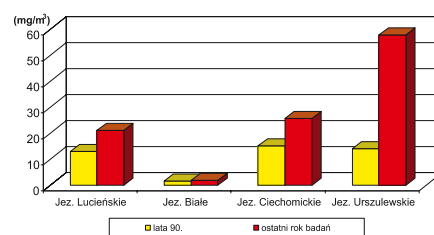
Generalnie jakość wód jezior województwa ulega pogarszaniu. Świadczą o tym zmiany wartości niektórych wskaźników. Jeziora województwa mazowieckiego cechuje duża podatność na czynniki zewnętrzne, które wynikają z niekorzystnych warunków morfometrycznych i zlewniowych, do których należą: mała głębokość, długa linia brzegowa w stosunku do pojemności oraz niekorzystne zagospodarowanie zlewni bezpośredniej.

Najpoważniejszym zagrożeniem dla jezior jest ich eutrofizacja - wzrost żyzności wód. Zjawisko to jest naturalnym procesem starzenia się jezior na przestrzeni lat. Obecnie proces ten przyspieszany jest działalnością człowieka. Głównym źródłem przyspieszenia eutrofizacji są zrzuty ścieków komunalnych oraz rolnictwo. Eutrofizacja jezior objawia się niekorzystnymi zmianami z punktu widzenia przyrodniczego i gospodarczego, jak zakwity glonów, zmniejszenie przezroczystości wód, deficyty tlenowe.

Zmiany przezroczystości wody w wybranych jeziorach województwa mazowieckiego

Zmiany wartości chlorofilu w wybranych jeziorach województwa mazowieckiego

Stan czystości wybranych jezior w Polsce i Europie

Lp.	Wyszczególnienie	Jezioro	Stężenie zanieczyszczeń (mg/dm ³)	
			azot całkowity	fosfor całkowity
1.	Województwo mazowieckie	Białe	0,58	0,155
2.	Polska	Śniardwy	0,90	0,043
3.	Niemcy	Bodensee Fischbach - Utwil	0,99	0,019
4.	Włochy	Maggiore	0,84	0,011
5.	Węgry	Balaton	0,99	0,083
6.	Szwecja	Malaren	0,73	0,023
7.	Wielka Brytania	Lough Neagh	0,62	0,120